

12.5.2010

Lohjan kaupunki
Kaupunkisuunnittelukeskus
PL 71
08101 Lohja

LAUSUNTO HAJA-ASUTUSALUEIDEN JÄTEPISTEIDEN KÄYTÖN JATKAMISESTA

Rosk'n Roll Oy Ab:n (RR) omistajakuntien alueella on valtaosassa kuntia kunnan järjestämä jätteenkuljetus, jonka käytännöstä vastaa RR. Näissä kunnissa RR ylläpitää haja-asutusalueilla jätepestejärjestelmää, jonka käyttäjinä voivat olla sekä vapaa-ajanasukkaat että vakinaiset asukkaat. Järjestelmä toimii suhteellisen hyvin. RR ylläpitää myös Lohjan haja-asutusalueen jätepestejärjestelmää. Tämä perustuu erillissopimukseen 16.6.2006, 5.3 §, jonka mukaan "RR hoitaa Kunnan puolesta aluekeräyspistejärjestelmää lähinnä vapaa-ajan asuntojen käyttöön. Kunnan alueella vakituksessa asumisessa olevien kiinteistöjen on liityttävä sopimusperusteiseen järjestelmään. Aluekeräyspisteiden määrästä, sijainnista ja palvelutasosta sovitaan erikseen". Toistaiseksi pisteitä on saanut käyttää myös vakituiset asunnot, koska kaupungin päätöksestä valitettiin. KHO on äskettäin hylännyt valitukset, ja asia tuli uudelleen esille valtuustoaloitteen kautta.

Jätepisteiden käyttömaksun lähtökohtana tulee olla, että maksu on halvempi kuin kiinteistökohtaisessa jätehuollossa. Tämä siitä syystä, että käyttäjät tekevät osan työstä itse verrattuna kiinteistökohtaiseen videssään jätteet jätepisteelle kauemmas kiinteistöstään. Maksun ollessa täyskattainen voi tulla ongelmia, joita kuvataan myöhemmin tässä lausunnossa.

Toiminnan perustan muodostaa kattava jätehuollon asiakasrekisteri, jonka kehitystyö on ollut pitkälinen ja vaativa. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jokaisen kiinteistön jäteastioiden tyhjennyksiä voidaan aukottomasti seurata osana normaalia jätehuoltopalvelua ja näin varmistaa määräysten mukainen toiminta. Vastaava ei ole samalla tavalla yhtä tehokkaasti mahdollista sopimusperusteisessa järjestelmässä, missä rekisterityö vaatii huomattavasti erillistyötä ja kiinteistöllä tapahtuvaa jäteastioiden käytännön tyhjentämistä ei voida samalla tavalla seurata. Rekisteritietojen saanti ja niiden laatu on ratkaisevasti riippuvainen urakoitsijalta saatavista tiedoista, joissa on ollut ongelmia Lohjalla. Tietojen päivitys ei myöskään voi olla jatkuvaa kuten keskitetyn järjestelmän kunnissa, vaan se tapahtuu ehkä kerran vuodessa.

Aikaisemmin järjestelmää rasitti erityisesti suuri joukko kiinteistöjä, jotka eivät olleet liittyneet jätehuoltoon ja jotka täysin puuttuivat jätehuollon asiakasrekisteristä, nämä asiakkaat eivät maksaneet jätehuoltonsa kustannuksia. Edistystä on tämän suhteen tapahtunut merkittävästi. Suurimpana ongelmana nykyisin pisteillä on, että niille jätetään jätettä joka ei mahdu esim. omaan kiinteistökohtaiseen astiaan tai jota syntyy satunnaisesti, esim. huoneistojen kunnostuksen yhteydessä. Myös yritysten erityyppistä jätettä tulee jätepisteille. Tämä väärinkäyttö lisää jätepisteiden jäteastioiden tyhjennystarvetta ja jätteiden määrää. Eli nostaa kustannuksia.

Aikaisemmin vapaa-ajankiinteistöjen käyttö keskittyi voimakkaasti kesäkauteen, vaihtoehtona olisi täten ollut myös voimakkaasti supistaa jätepesteverkostoa talvikaudeksi ja estää talvikauden kustannuksia ja väärinkäyttöä. Nykyisellään suuri joukko vapaa-ajankiinteistöjä on käytössä ympäri vuoden toimien toisina asuntoina. Täten jätehuoltopalveluja ei voida rajata vain tiettyyn osaan vuodesta ja pisteet ovat myös väärinkäyttäjien käytössä ympäri vuoden.

Lohjalla on suhteellisen suuri haja-asutusalue, jossa asuu paljon vakituksia asukkaita. Mikäli jätepisteiden käyttö rajataan vain vapaa-ajanasukille, täytyy vakituksien asuvien hoitaa jätehuoltonsa kiinteistökohtai-

sella keräyksellä tai asukkaiden itsensä muodostamalla yhteisastijärjestelmillä (kimpoilla). Kimppa on erittäin suositeltava toimintamuoto, jota RR tukee neuvonnallaan. Kiinteistökohtainen keräys haja-asutusalueella on tehotonta suurien etäisyyksien vuoksi. Jäteautot joutuvat myös asioimaan heikkokuntoisilla ja pienillä teillä. Kiinteistöiltä puuttuu usein jäteautolle soveltuvat kääntöpaikat, jolloin jäteauton on usein peruutettava kiinteistölle. Tämä ei ole jätehuollon sujuvuuden kannalta toimivaa ja lisäksi se on turvallisuusriski. Ongelmana on myös aina se, että samalla alueella voi olla jäteastia, kimppoja ja kiinteistökohtaisia jäteastioita, jolloin logistinen etu osittain häviää.

Jätepistejärjestelmä on logistisesti hyvä. Huonona puolena on esille tuotu pisteiden väärinkäyttö, joka nostaa kustannuksia. Väärinkäyttöön eivät kuitenkaan ole syyllisiä vain järjestelmän käytöstä käyttömaksua maksavat asiakkaat, vaan merkittävässä määrin myös toimijat, joilla ei ole pisteille käyttöoikeutta. Täysikatteiset maksut, joihin Lohja voi joutua tarkoittaisi, että järjestelmää laillisesti käyttävät maksaisivat myös muiden aiheuttaman väärinkäytön. Muualla Länsi-Uudellamaalla subventio hoidetaan sisäisesti, eli ”parhaat” alueet tukevat jossain määrin ”huonompia” alueita.

Täyskatteisista hinnoista on varoittavia esimerkkejä myös Länsi-Uudeltamaalta. RR hoiti Vihdin kunnan haja-asutusalueiden jätepistejärjestelmää 2000-luvun alkuun asti. Järjestelmä oli tappiollinen, osittain puutteellisten rekistereiden ja osittain muun väärinkäytön vuoksi. RR esitti Vihdin kunnalle siirtymistä kokonaan kunnan järjestämään keskitettyyn jätteenkuljetukseen, jolloin järjestelmän kustannuksia on mahdollista osittaa myös koko kunnan sekajätteen keräykseen. Vihdin kunta ei kuitenkaan puoltanut tuossa vaiheessa siirtymistä ja RR luopui jätepistejärjestelmän ylläpidosta. Tappiollisesta järjestelmästä otti vastuun Vihdin kunta ja se ryhtyi ylläpitämään jäteposteitä omana työnään. Kunta nosti käyttömaksut täyskatteellisiksi. Seurauksena oli, että maksavat asiakkaat siirtyivät sopimusperusteiseen kiinteistökohtaiseen keräykseen ja jätepistejärjestelmän asiakasmäärä romahti. Mutta jäteposteille päätyvä jätemäärä ei vähentynyt läheskään samassa suhteessa. Eli maksajat vähenivät, jätteet eivät. Todennäköisesti osa kiinteistöjen jätteenkuljetussopimuksista eivät olleet todellisia eivätkä määräysten mukaisia. Järjestelmästä tuli vieläkin tappiollisempi. Lopulta Vihdin kunta lopetti koko järjestelmän, jolloin tuhannet kiinteistöt jäivät kokonaan ilman jätehuoltoa. RR perusti Vihtiin jätepistejärjestelmän uudelleen vuonna 2007, jolloin kuntaan oli saatu kokonaisuudessaan keskitetty järjestelmä.

Näkemyksemme mukaan haja-asutusalueen jätepistejärjestelmän käyttö on hyvä sallia myös vakituiseen alueella asuville. Järjestelmää ei pitäisi laajentaa vaan pikemminkin supistaa, ja pyrkiä ohjaamaan kiinteistöt perustamaan kimppoja sinne missä kiinteistökohtainen jäteastia ei ole mielekäs. RR tukee tätä kehitystä kaikin tavoin. Ongelmaksi muodostuu väärinkäyttö, kun joudutaan käyttämään täyskatteisia maksuja.

ROSK'N ROLL OY AB

Stig Lönnqvist
toim.joht.